

หลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะชั้นพันจ่าเอก พรรคพิเศษ เหล่าทหารแพทย์ Medical Corps Non-Commissioned Officer Course

สุวพัทธ์ เวศม์วิบูลย์

Suwapak Vesamavibool

กองวิทยาการ ศูนย์วิทยาการ กรมแพทย์ทหารเรือ กรุงเทพมหานคร

Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department,

Royal Thai Navy, Bangkok

Corresponding Author: ksuwapak@gmail.com

บทนำ

หลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะชั้นพันจ่าเอก (พ.จ.อ.) พรรคพิเศษ (พศ.) เหล่าทหารแพทย์ (พ.) เป็นหลักสูตรตามแนวทางรับราชการที่สำคัญยิ่งหลักสูตรหนึ่งของกรมแพทย์ทหารเรือ (พร.) ที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สมรรถนะ ให้มีความพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามความรับผิดชอบที่สูงขึ้น ทั้งในด้านวิชาชีพการแพทย์ การพยาบาล การบริหารงานระดับต้น และบุคลิกภาพทางทหาร โดยการจัดการอบรมเป็นไปตามระเบียบกองทัพอเรือว่าด้วยการเลื่อนฐานะนายทหารประทวน พ.ศ. 2557 เมื่อสำเร็จการอบรมผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับสิทธิ์ในการสอบเลื่อนฐานะเป็นนายทหารสัญญาบัตรต่อไป

≡ ประวัติการจัดทำหลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะชั้น พ.จ.อ.พรรค พศ.เหล่า พ. ≡

การจัดทำหลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะชั้น พ.จ.อ.พรรค พศ.เหล่า พ. ที่สามารถสืบค้นข้อมูลได้เกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2549 จากนั้นมีการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2555¹ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายกองทัพอเรือ (ทร.) ในด้านการพัฒนาขีดสมรรถนะกำลังพล และวิสัยทัศน์ พร. ที่จะป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงและเป็นเลิศด้านเวชศาสตร์ทางทะเล ในปี พ.ศ. 2560² ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้ง โดยเพิ่มหน่วยกิตของวิชาการบริหารงานสายแพทย์ จาก 1 หน่วยกิต เป็น 2 หน่วยกิต ซึ่งมีการเพิ่มเติมเนื้อหาการบริหารที่จำเป็นต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน อาทิ ยุทธศาสตร์ พร. มาตรฐานคุณภาพ การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การบริการทางการแพทย์สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร การจัดการความรู้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2565 พร. โดย กองวิทยาการ ศูนย์วิทยาการ กรมแพทย์ทหารเรือ (กวก.ศวก.พร.) ได้ทบทวนหลักสูตรฯ ให้สอดคล้องกับนโยบาย ทร. และยุทธศาสตร์ กวก.ศวก.พร. ปี พ.ศ. 2565 - 2568 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ “องค์กรแพทย์ทหารของกองทัพอเรือที่มีคุณภาพและประชาชนเชื่อมั่นไว้วางใจ” และกำหนดเป้าหมายในการพัฒนากำลังพลให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่ง พร. ได้กำหนดสมรรถนะเฉพาะของกำลังพลสายแพทย์ในด้านการบริการทางการแพทย์สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารของกองทัพอเรือ ด้านวิชาชีพทางการแพทย์ การพยาบาล

ด้านเวชศาสตร์ใต้น้ำ ความดันบรรยากาศสูง และเวชศาสตร์ทางทะเล รวมถึงสมรรถนะหลักของกำลังพล กองทัพเรือในด้านการบริหารจัดการ ภาษาอังกฤษ และคุณลักษณะในการเป็นทหารเรือ ดังนั้น กวก.ศวก.พร. จึงได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะขึ้น พ.จ.อ.พรรค พศ.เหล่า พ. หลักสูตรปรับปรุง ปี พ.ศ. 2565³ โดยใช้หลักสูตรฯ ดังกล่าวจัดการอบรมตั้งแต่ปีงบประมาณ 2566 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

มาตรฐานและรูปแบบการจัดการอบรม

การจัดการอบรมหลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะขึ้น พ.จ.อ.พรรค พศ.เหล่า พ. มีระยะเวลา 12 สัปดาห์ โดยปกติห้วงเวลาในการอบรมอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสำเร็จการอบรมทันกับการสอบแข่งขันจัดอันดับเพื่อเลื่อนฐานะนายทหารประทวนในแต่ละปี โดยการจัดการอบรมเป็นไปตามระเบียบกองทัพอากาศว่าด้วยการศึกษาของกรมยุทธศึกษาทหารเรือ (ยศ.ทร.) พ.ศ. 2566⁴ และระเบียบกรมยุทธศึกษาทหารเรือ ว่าด้วยการดำเนินการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งมิได้จัดการศึกษาเป็นภาค ในส่วนการศึกษาที่สองและสี่ พ.ศ. 2551⁵ รูปแบบการอบรม มีทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และภาคสนาม โดยยศ.ทร. ได้กำหนดเกณฑ์ของผู้ที่จะสำเร็จการอบรม ดังนี้ 1) สอบได้หน่วยกิตครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 2) ระดับคะแนนรายวิชาไม่ต่ำกว่า 1.00 3) ระดับคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรไม่ต่ำกว่า 1.50 4) มีเวลาเรียน รายวิชาและตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 และ 5) มีคะแนนประจำตัวนักเรียนทหารไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผู้สำเร็จการอบรมจะได้รับใบประกาศนียบัตรจาก พร. และได้รับการหมายประวัติการจบหลักสูตรฯ ในฐานข้อมูล ของกรมกำลังพลทหารเรือ (กพ.ทร.)

โครงสร้างและเนื้อหาในหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย วิชาหลัก จำนวน 8 วิชา และวิชาที่สัมพันธ์กับวิชาหลัก จำนวน 1 วิชา รวมทั้งหมด 14 หน่วยกิต โดยมีรายละเอียดแต่ละวิชา ดังนี้

1. วิชาการบรบสุขภาพ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทิศทางและแนวโน้มระบบสุขภาพพระระดับประเทศ ระบบหลักประกันสุขภาพของประเทศไทยและเชื่อมโยงมาสู่ระบบบริการสุขภาพของ ทร. รวมถึงแนวทางการส่งเสริมสุขภาพ นอกจากนี้ในรายวิชายังมีการส่งเสริมการเรียนรู้จากการศึกษาดูงานโรงพยาบาลในระดับปฐมภูมิ ทดดิยมุมของเหล่าทัพต่างๆ และของภาครัฐบาลและเอกชน ภายหลังจากการศึกษาดูงานได้มีการมอบหมายให้ผู้เข้ารับการอบรมจัดทำรายงาน การนำเสนอผลการศึกษาดูงาน และการอภิปราย

ภาพที่ 1 การศึกษาดูงานโรงพยาบาลอานันทมหิดล กรมแพทย์ทหารบก

2. วิชาการรักษาโรคเบื้องต้น มีเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิดการรักษาโรคเบื้องต้น การประเมินภาวะสุขภาพ การตรวจและแปลผลทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยและการรักษาโรคเบื้องต้นตามกลุ่มอาการและโรคสำคัญทางทหารที่พบบ่อย และการใช้ยาในการรักษาโรคเบื้องต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติงานในสถานพยาบาลปฐมภูมิ ทร. ทั้งหน่วยบริการที่มีแพทย์ประจำ PHU L1 (Primary Health Unit: Level 1) และหน่วยบริการที่ไม่มีแพทย์ประจำ มีพยาบาลประจำ PHU L2 (Primary Health Unit: Level 2) และ PHU L3 (Primary Health Unit: Level 3)

3. วิชาปฏิบัติการรักษาโรคเบื้องต้น เป็นการนำความรู้จากรายวิชาการรักษาโรคเบื้องต้นไปใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติการประเมินภาวะสุขภาพ การเก็บสิ่งส่งตรวจและการแปลผลทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยแยกโรค และการรักษาโรคเบื้องต้น การดูแลผู้ป่วยอุบัติเหตุ ฉุกเฉิน และการส่งต่อ การให้คำแนะนำเพื่อการส่งเสริมป้องกัน และฟื้นฟูสุขภาพ ในแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ พร. โดยมีวิทยากรที่มีคุณวุฒิประกาศนียบัตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) เป็นครูนิเทศ

4. วิชาการแพทย์ทหาร ฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและการกู้ชีพ การช่วยชีวิตเชิงยุทธวิธี การกู้ชีพและช่วยชีวิตทางน้ำ โรคอันตรายจากความร้อน การบริการทางการแพทย์ สนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารและสนับสนุนภารกิจที่ไม่ใช่สงคราม ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักของกำลังพลสายแพทย์

ภาพที่ 2 การฝึกปฏิบัติการแพทย์เชิงยุทธวิธี และการกู้ชีพทางน้ำ

5. วิชาเวชศาสตร์ทางทะเล ซึ่งนับว่าเป็นอัตลักษณ์ของ พร. ที่ให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการด้านเวชศาสตร์ทางทะเล อาชีวอนามัยและเวชกรรมป้องกันทางทะเล การเจ็บป่วยและโรคจำเพาะทางทะเล การรักษาพยาบาลเบื้องต้น สุขภาพจิตสำหรับผู้ปฏิบัติงานในทะเล การให้คำปรึกษาและการรายงานการป่วยเจ็บระยะไกล เวชศาสตร์ใต้น้ำและความดันบรรยากาศสูง เวชศาสตร์เรือดำน้ำ การส่งต่อผู้ป่วยและการส่งกลับทางทะเล รวมทั้งจัดให้มีการศึกษาดูงานการรักษาด้วยออกซิเจนแรงดันสูง (Hyperbaric Oxygen Therapy: HBO₂T) ณ กองเวชศาสตร์ใต้น้ำและการบิน พร. (กวดบ.พร.) และ ศูนย์เวชศาสตร์ความดันบรรยากาศสูง โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ พร.

6. วิชาการบริหารงานสายแพทย์ มีเนื้อหาที่จะช่วยพัฒนาความรู้และทักษะในการเป็นผู้บริหารระดับต้นของผู้เข้ารับการอบรม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการบริหาร ยุทธศาสตร์ การบริหารคุณภาพ การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการความรู้ การบริหารงบประมาณ งานธุรการ และการจัดทำแผนงานและโครงการ

7. วิชากฎหมายและระเบียบข้อบังคับทหาร ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายทหาร ระเบียบข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมประเพณีทหารเรือ พระราชบัญญัติการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (พรบ.ศรชล.) กฎหมายและจริยธรรมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพ สิทธิผู้ป่วย และการรักษาความปลอดภัย

8. วิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางการแพทย์และการพยาบาล ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนสำหรับวิชาชีพ รวมถึงการฝึกบทบาทสมมติในการสื่อสารภาษาอังกฤษกับผู้รับบริการ

9. วิชาการสร้างเสริมสมรรถนะในวิชาชีพ เป็นวิชาที่สัมพันธ์กับวิชาหลัก แม้ว่าจะไม่มีหน่วยกิต แต่เป็น วิชาสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพทางทหารและการเป็นทหารอาชีพตามแนวนโยบายของผู้บัญชาการ ทหารเรือ (ผบ.ทร.) ที่ให้บรรจุเนื้อหาประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองที่ดี และจิตสาธารณะในทุกหลักสูตรของ ทร. รวมทั้งเนื้อหาการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดย กวก.ศวก.พร. ได้จัดการอบรมในรูปแบบ Active learning โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมค้นคว้า นำเสนอ และอภิปรายเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันหลัก ของชาติ พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทย ค่านิยมกองทัพเรือและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของการ เป็นทหารเรือ การศึกษาดูงานโบราณสถานของ ทร. และของชาติ

ภาพที่ 3 การศึกษาดูงานโบราณสถาน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การวัดผลการศึกษาและคุณภาพการฝึกอบรม

การวัดผลการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะขึ้น พ.จ.อ.พรรค พศ.เหล่า พ. เป็นไปตาม ระเบียบกรมยุทธศึกษาทหารเรือ ว่าด้วยการดำเนินการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งมีได้จัดการศึกษาเป็นภาค ในส่วนการศึกษาที่สองและสี่ พ.ศ. 2551⁵ โดยกำหนดการให้เกรดแต่ละรายวิชา แบ่งเป็น 8 เกรด คือ 4, 3.5, 3, 2.5, 2, 1.5, 1 และ 0 ตามลำดับ การตัดเกรดพิจารณาจากจำนวนผู้เข้ารับการอบรม หากมีผู้เข้า รับการอบรมไม่เกิน 30 นาย ให้หารระดับคะแนนรายวิชาแบบอิงเกณฑ์ แต่ถ้ามากกว่า 30 นายขึ้นไป ให้หารระดับ คะแนนรายวิชาแบบอิงกลุ่ม

การประเมินคุณภาพการฝึกอบรมของหลักสูตรฯ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และคู่มือประกันคุณภาพ การฝึกอบรมของกองทัพเรือ พ.ศ. 2566⁶ ที่จัดทำโดยคณะกรรมการประกันคุณภาพการฝึกอบรมของ กองทัพเรือ (กรมกำลังพลทหารเรือ) ที่กำหนดมาตรฐานครอบคลุมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน คือ 1) ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรมและผู้สำเร็จการอบรม 2) ด้านวิทยากร/ผู้สอน 3) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม 4) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร/โครงการฝึกอบรม และ 5) ด้านการประกันคุณภาพ

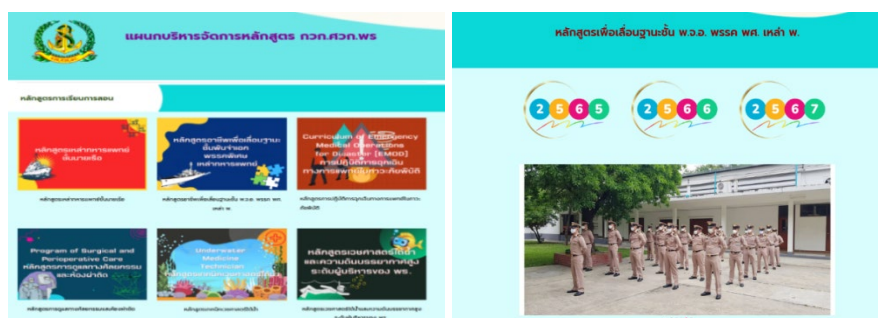
การฝึกอบรม ผลการประเมินคุณภาพการฝึกอบรมตามมาตรฐานทั้ง 5 ด้าน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2565 - 2567⁷⁻⁹ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.86, 4.71 และ 4.64 ตามลำดับ แต่จะสังเกตว่าค่าเฉลี่ยมีลักษณะไม่คงที่ ซึ่งเป็นผลมาจากระเบียบ ยศ.ทร. ในการคิดระดับคะแนนรายวิชา ที่โดยปกติทั่วไปการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์ จะทำให้ระดับคะแนนรายวิชาของผู้เข้ารับการอบรมสูงกว่าแบบอิงกลุ่ม ทำให้ตัวบ่งชี้ด้านผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผู้สำเร็จการอบรมในมาตรฐานที่ 1 มีการแปรเปลี่ยนไป จึงมีผลกับค่าเฉลี่ยรวมของผลการประเมินคุณภาพ

≡แนวทางการพัฒนาหลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะชั้น พ.จ.อ.พรรค พศ.เหล่า พ.≡ ในอนาคต

แม้ว่าผลจากการประเมินเชิงคุณภาพที่ได้จากผู้เข้ารับการอบรมและผู้บังคับบัญชาที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดจะประเมินจุดเด่นของหลักสูตรว่าเป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญเพราะมีผลต่อการสอบเลื่อนฐานะเป็นนายทหาร กระบวนการสรรหาวิทยากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในหัวข้อที่สอน และหน่วยต้นสังกัดมีความพึงพอใจต่อผู้สำเร็จการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก โดยประเมินว่าเห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ รวมถึงสามารถบริหารจัดการงานอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี และมีรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่สูงขึ้น เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา อย่างไรก็ตาม กวก.ศวก.พร. ก็ได้นำข้อเสนอแนะจากการประเมินภายหลังการจบหลักสูตรฯ จากผู้เข้ารับการอบรม (After Action Review: AAR) มาวางแผนในการพัฒนา ดังนี้

1. แหล่งฝึกปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น บางหน่วยงานอาจมีความไม่เหมาะสมสำหรับการฝึกทักษะ เนื่องจากขาดผู้ป่วยรายใหม่ที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกการประเมินอาการและวินิจฉัยโรคเบื้องต้น ก่อนพบแพทย์
2. ควรจัดให้มีสถานการณ์จำลอง ในหัวข้อการกู้ชีพและการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะในเรื่องนี้แล้ว จึงต้องการการต่อยอดความรู้เดิมไปสู่การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง
3. หัวข้อสุขภาพจิตทหาร จิตเวชทหาร และยาเสพติด ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ ทร. ให้มีความสำคัญกับกำลังพล จึงควรมีการเพิ่มทักษะการให้การปรึกษาแก่ผู้ติดยาเสพติด เพื่อสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ

นอกจากนี้ กวก.ศวก.พร. ได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการจัด Webpage e-learning ที่นำเสนอความรู้จากวิทยากรในแต่ละรายวิชาเผยแพร่ไว้ใน Website ของ กวก.ศวก.พร. (<https://sites.google.com/view/aadconnect/home>)¹⁰ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่นสืบค้นเนื้อหาและเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

ภาพที่ 4 Webpage e-learning กองวิทยากร ศูนย์วิทยากร กรมแพทย์ทหารเรือ

ท้ายที่สุดนี้ การที่ กวก.ศวก.พร. มุ่งมั่นที่จะพัฒนากำลังพลสายแพทย์ในหลักสูตรอาชีพเพื่อเลื่อนฐานะชั้น พ.จ.อ.พรรค พศ.เหล่า พ. ให้เป็นบุคลากรในระดับผู้บริหารขั้นต้นที่เป็นรากฐานสำคัญของ พร. เพื่อให้มีสมรรถนะเหมาะสมกับหน้าที่ ที่จะช่วยขับเคลื่อนการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายของ พร. ได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ภาพที่ 5 พิธีเปิดการอบรม (ภาพซ้าย) และพิธีปิดการอบรม (ภาพขวา)

เอกสารอ้างอิง

1. Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department. Medical Corps Non-Commissioned Officer Curriculum, revised 2012. Bangkok: Naval Medical Department; 2012. (in Thai).
2. Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department. Medical Corps Non-Commissioned Officer Curriculum, revised 2017. Bangkok: Naval Medical Department; 2012. (in Thai).
3. Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department. Medical Corps Non-Commissioned Officer Curriculum, revised 2022. Bangkok: Naval Medical Department; 2012. (in Thai).
4. Royal Thai Navy. Royal Thai Navy regulations on education of the Naval Education Department B.E.2566. Bangkok: Royal Thai Navy; 2023. (in Thai).
5. Naval Education Department. Regulations of the Naval Education Department on the educational operations of educational institutions that do not organize education in the second and fourth educational sections B.E.2551. Nakhon Pathom: Naval Education Department; 2008. (in Thai).
6. Navy Training Quality Assurance Subcommittee, Naval Personnel Department. Guidelines and manuals for training quality assurance of the Royal Thai Navy B.E.2566. Bangkok: Naval Personnel Department; 2023. (in Thai).
7. Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department. Self-assessment report 2022 according to the Navy training quality assurance criteria: Medical Corps NCO Course. Bangkok: Naval Medical Department; 2022. (in Thai).

8. Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department. Self-assessment report 2023 according to the Navy training quality assurance criteria: Medical Corps NCO Course. Bangkok: Naval Medical Department; 2023. (in Thai).
9. Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department. Self-assessment report 2024 according to the Navy training quality assurance criteria: Medical Corps NCO Course. Bangkok: Naval Medical Department; 2024. (in Thai).
10. Academic Affairs Division, Academic Affairs Service Center, Naval Medical Department. E-learning. [Internet]. [cited 2024 November 6]. Available from: <https://sites.google.com/view/aadconnect/home>. (in Thai).